

Zagrożenia środowiskowe i cywilizacyjne

Redaktor:

Bartosz Wanot

Jacek Wiatrowski

Monika Bartnik

Konsultacja naukowa prof. dr hab. n. med. Aleksander Sieroń dr h.c. mult.

Recenzent
Prof. dr hab. n. med. Aleksandra Kawczyk-Krupka

Redaktor Naczelna Wydawnictwa
Paulina PIASECKA

Korekta
Bartłomiej Gromada

Redakcja techniczna
Dr n. med. Bartosz Wanot

Projekt okładki
Mgr Adam Polański

© Copyright by Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza
w Częstochowie, Częstochowa 2020

ISBN 978-83-66536-32-6

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19
www.ujd.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl

Spis treści

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKOWE

Justyna Stęplowska, Grzegorz Nowak, Bartosz Wanot
WPLYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA STAN ZDROWIA6

Beata Cudak, Karol Pilis, Bartosz Wanot
ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM WIEJSKIM17

Agnieszka Hebda, Grzegorz Bajor, Bartosz Wanot
URAZY I WYPADKI JAKO PROBLEM MEDYCZNY I SPOŁECZNY29

Tomasz Rokosa, Magdalena Myga-Nowak, Bartosz Wanot
RYZYKOWNE ZACHOWANIA ZDROWOTNE WŚRÓD MŁODZIEŻY40

CHOROBY CYWILIZACYJNE

Anna Bobylieva, Anna Pilis, Bartosz Wanot
JAKOŚĆ ŻYCIA PO ROZPOZNANIU CUKRZYCY53

Elżbieta Krupińska, Adrianna Kosior-Lara
CUKRZYCA CHOROBA CYWILIZACYJNĄ XXI WIEKU63

Magdalena Macias, Jacek Daskocz, Bartosz Wanot
NACIŚNIENIE TĘTNICZE – JEDEN Z NAJCZĘSTSZYCH PROBLEMÓW
ZDROWOTNYCH73

Wioletta Skowron, Bartosz Wanot
WPLYW ZMIENNYCH DEMOGRAFICZNYCH NA FUNKCJONOWANIE
PSYCHOSPOŁECZNE PACJENTÓW Z WRZODZIEJĄCYM ZAPALENIEM JELITA
GRUBEGO94

Magdalena Ciepła, Bartosz Wanot
AUTOIMMUNOLOGICZNE ZAPALENIE WĄTROBY – MAŁO ZNANY PROBLEM
KLINICZNY101

Przedmowa

Konsekwencją rozwoju społeczeństw jest pojawienie się chorób cywilizacyjnych oraz występowanie nowych zagrożeń środowiskowych. Rozwój przemysłu i urbanizacji spowodował gwałtowne pogorszenie się stanu gleb, zanieczyszczenie powietrza oraz wód. Wzrost ilości pojazdów i infrastruktury jest natomiast przyczyną coraz większej ilości wypadków i urazów. Konsekwencją tego jest zmiana głównych przyczyn zgonów w krajach rozwiniętych. Podczas gdy w czasach przed przemysłowych, a aktualnie również w krajach rozwijających się, podstawowymi przyczynami zgonów były choroby zakaźne, komplikacje okołoporodowe i głód. Obecnie w krajach rozwiniętych dominującymi przyczynami są choroby układu krążenia, nowotwory oraz urazy i zatrucia. Schorzenia te można nazwać chorobami cywilizacyjnymi. Wynikają one przede wszystkim ze zmian i funkcjonowaniu człowieka. Szybkie tempo życia, stres, niezdrowa żywność, stosowanie używek oraz zanieczyszczenia środowiska są głównymi przyczynami wystąpienia tych chorób, a są one konsekwencją zmiany funkcjonowania społeczeństw.

Do najczęstszych chorób cywilizacyjnych należą choroby układu krążenia. W tym aspekcie można wymienić miażdżycę i nadciśnienie tętnicze, które w konsekwencji prowadzą do choroby niedokrwiennej serca, udarów mózgu i zawałów. Na drugim miejscu najbardziej śmiertelnych chorób cywilizacyjnych są nowotwory. Większość z nich jest bezpośrednio związana ze zmianami zachowań w tym przede wszystkim zwiększenia konsumpcji używek (tytoń, alkohol), nieprawidłowego żywienia i przewlekłego stresu co skutkuje obniżeniem odporności. Do chorób cywilizacyjnych zaliczyć należy również otyłość, cukrzycę, zaburzenia psychiczne (depresja, zaburzenia snu i odżywiania, nerwica, uzależnienia), jak również niektóre choroby układu pokarmowego (choroba wrzodowa, refluks, zaburzenia perystaltyki jelit).

Drugim rodzajem zagrożeń związanych z rozwojem cywilizacji są nowe zagrożenia środowiskowe. Należy tu wymienić wspomniane już wypadki i urazy, wzrost uzależnień szczególnie wśród młodzieży, ryzykowne zachowania seksualne, hałas, czy wzrost przestępczości - to niektóre z konsekwencji przemian społecznych i industrialnych.

Bartosz Wanot